

Asia: VN/13333/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (valmistavan opetuksen lisäopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminnan rahoitus)

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta?

On erittäin tarpeellista, että mahdollistettaisiin valmistavan opetuksen jatkuminen valmistavan opetuksen lisäopetuksena tilanteissa, joissa se arvioidaan oppilaan kannalta tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Nykyinen valmistavan opetuksen kesto ei ole riittävä kaikille oppilaille.

On myös tarpeellista, että täsmennetään, että sekä valmistavaan opetukseen, että valmistavan opetuksen lisäopetukseen ovat oikeutettuja vain ulkomailla syntyneet maahanmuuttajataustaiset oppilaat. Näin valmistava opetus kohdistuu koskemaan kaikkein eniten tukea kielen oppimisessa tarvitseviin oppilaisiin.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeellisuus on arvioitava oppilaskohtaisesti tasapuolisin menetelmin.

Esityksessä ehdotetaan, että valmistavan opetuksen lisäopetus järjestettäisiin perusopetuksessa, ja se kohdentuisi erityisesti heikommassa asemassa oleville oppilaille eli oppilaille, joilla olisi vasta alkava luku- ja kirjoitustaito, joilla on puutteellinen kouluhistoria tai yläkouluiässä maahan tulleita.

Olisi tarkoituksenmukaista, että heikoimmassa asemassa oleville oppilaille mahdollistettaisiin valmistavan opetuksen lisäopetus valmistavassa opetuksessa eikä perusopetuksessa.

Ehdotamme, että valmistavan opetuksen lisäopetus otetaan osaksi valmistavaa opetusta, ja puolestaan perusopetuksessa keskitytään tarjoamaan ryhmäkohtaisena tukimuotona opetuskielen tukiovetusta (tuen uudistus 1.8.2025 alkaen). Vielä ei ole tietoa tämän tukimuodon vaikuttavuudesta opetuskielen hallintaan, ja miten tukimuoto mahdollistaa paremmin osallistumisen

opetukseen ja opinnoissa etenemiseen. Opetuskielen tukiopetuksen ryhmäkohtaisena tukimuotona tulisi hyvin toteutuessaan poistaa tarvetta valmistavan opetuksen lisäopetukselta.

Tuomme tässä yhteydessä esille sen, että näkemyksemme mukaan valmistavan opetuksen mukaan lukien valmistavan opetuksen lisäopetus tulisi olla näitä tarvitsevalle oppilaalle pakollista. Suurimmat haasteet aiheuttavat ne oppilaat, jotka eivät käy säännöllisesti koulussa ja heidän osaamistaso on yleensä hyvin heikko. Perusopetukseen siirtyminen on tällaisissa tilanteissa todella haastavaa ja kuluttaa tarpeettomasti resursseja niin opetuksesta kuin hyvinvointipalveluista.

Onko perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus mielestänne tarpeellinen?

On erittäin tarpeellista, että mahdollistettaisiin valmistavan opetuksen jatkuminen valmistavan opetuksen lisäopetuksena tilanteissa, joissa se arvioidaan oppilaan kannalta tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Nykyinen valmistavan opetuksen kesto ei ole riittävä kaikille oppilaille.

On myös tarpeellista, että täsmennetään, että sekä valmistavaan opetukseen, että valmistavan opetuksen lisäopetukseen ovat oikeutettuja vain ulkomailla syntyneet maahanmuuttajataustaiset oppilaat. Näin valmistava opetus kohdistuu koskemaan kaikkein eniten tukea kielen oppimisessa tarvitseviin oppilaisiin.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeellisuus on arvioitava oppilaskohtaisesti tasapuolisin menetelmin.

Onko perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitusratkaisu toimiva?

valmistavan opetuksen lisäopetuksen esitetty rahoitusmalli, jossa määräraha olisi valtiolla kiinteä, ei ole opetuksen järjestäjän näkökulmasta tarkoituksenmukainen. Mitä enemmän on valmistavan opetuksen lisäopetuksen oppilaita, sitä pienempi on yksikköhinta. Vähäisen oppilasmäärän osalta on yksikköhinnan katoksi kuitenkin esitetty 2.826 euroa vuodessa, ei siis läsnäolokuukautta kohden.

Koska näkemyksemme mukaan valmistava opetus olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää muun valmistavan opetuksen opetusryhmien yhteydessä, ei esitettävä rahoitus siihen riitä. Pelkästään opettajan palkkakulun kattaminen vaatisi yli 20 oppilaan ryhmän. Rahoituksen tulisi perustua todelliseen kustannuspohjaan.

Esitetty rahoitusmalli, jossa yksikköhinta vaihtelee koko maan lisäopetuksen määrän mukaan, ei ole vakaa saati ennustettava. Epäselväksi jää, perustuuko malli mihinkään todennettuun kustannuspohjaan.

Jos valmistavan opetuksen lisäopetus tulee osaksi perusopetusta, rahoitusratkaisu on toimiva ja tasapuolinen. Tällöin vaikuttavuus jää arviomme mukaan heikoksi.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamista koskevaan osuuteen esityksessä?

Iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen enimmäismäärän korottaminen on tarpeellinen muutos, koska kuntien paine asiakasmaksujen korotuksiin on ilmeinen valtionosuuksien pienentyessä. Mahdolliset asiakasmaksujen korotukset asettavat joidenkin perheiden lapset eriarvoiseen asemaan, jos/kun asiakasmaksu koetaan liian kalliiksi ja perheet eivät sen johdosta hakeudu entisessä laajuudessa iltapäivätoiminnan piiriin, huolimatta siitä että kunnat ovat jatkossakin velvollisia toteuttamaan maksuhojennuksia taloudellisesti heikommassa asemassa oleville. Mahdollisesti lisääntyvä maksuhojennusten määrä lisää kunnan katettavaksi jäävää kustannusta.

Onko teillä lausuttavaa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöstä koskevaan osuuteen esityksessä?

Ei ole.

Onko teillä muuta lausuttavaa esitysluonnoksesta (esim. vaikutusarvioinnit)

Ei ole.

Routti Mari
Lappeenrannan kaupunki, opetustoimi